

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK – IQTISODIYOT INSTITUTI

**«QISHLOQ XO‘JALIK MASHINALARINI ISHLAB
CHIQRUVCHI KORXONALAR TARIXI»**

fanidan

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta‘lim sohasi:	810000 – Qishloq xo‘jaligi
Ta‘lim yo‘nalishi:	60810400 – Qishloq xo‘jaligida innovatsion texnika va texnologiyalarni qo‘llash

Qarshi-2023 yil.

Fanning nomi: <i>“Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi”</i>	Fan (modul) turi <i>Tanlov fan</i>	Fan (modul) kodi <i>QXMT 1206</i>	Ta‘lim tili: <i>O‘zbek</i>
O‘quv yili: <i>2022/2023</i>	Kurs va semestr <i>1-kurs, II- semestr</i>	ECTS krediti: <i>4</i>	Haftalik dars soati: <i>6</i>
Umumiy o‘quv soatlari: <i>120</i>	Ma‘ruza: <i>30</i>	Amaliy mashg‘ulot: <i>30</i>	Mustaqil ish: <i>60</i>

II. Fanning mazmuni

O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni hamda mamlakatimizning rivojlanishini asosiy strategik yo‘nalishlarida ko‘rsatilgan vazifalarni bajarish borasida Oliy ta‘lim muassasalarida zaruriy sharoitlar yaratilib borilmoqda.

Qishloq xo‘jaligida mashinalarni qo‘llash mehnat unumdorligini oshiradi, barcha ishlarni talablarga qat‘iy rioya qilgan holda, eng maqbul muddatlarda bajarishga imkon yaratadi. Bu pirovardida mehnat va xarajatlar sarfini kamayishiga olib keladi. “Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi” fani ta‘lim yo‘nalishini 1-kursda o‘tilishi maqsadga muvofiqdir. Hozirgi kunda mashina-traktor parklari yuqori suratda zamonaviy, ayniqsa xorijiy texnikalar: pluglar, seyalkalar, don kombaynlari, paxta terish mashinalari va boshqa texnikalar bilan qurollantirilmoqda. Bu texnikalardan samarali foydalanish, ularga malakali texnik xizmat ko‘rsatish talab qilinadi. Shu nuqtai nazardan agrar soha uchun “Qishloq xo‘jaligida innovatsion texnika va texnologiyalarni qo‘llash” yo‘nalishi bo‘yicha yuqori malakali bakalavrlarni tayyorlashga e‘tibor kuchaymoqda. Bakalavrlarni qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishi jarayonlarini kompleks mexanizatsiyalash bo‘yicha amaliy vazifalarni yechishda tutgan o‘rni o‘ta muhim.

2.1. Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarga qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi, qishloq xo‘jalik mashinalarini yaratilish tarixi, Respublikamiz qishloq xo‘jaligida ishlatilayotgan qishloq xo‘jaligi mashinalarining rivojlanishi, ularni mahalliy sharoitga moslash va foydalanish jarayonlarini takomillashib borish bosqichlarini o‘rgatish va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashdir.

Fanning vazifasi – agrar sohada ish unumini oshirishning asosi bo‘lgan energetik vositalar, qishloq xo‘jalik mashinalarining yaratilish bosqichlari, qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalarining tarixi hamda ularning Respublikamiz sharoitiga mos keladigan turlarini ishlab chiqish va ulardan

samarali foydalanish bosqichlarini bo‘lajak bakalavrlarga o‘rgatish va ularda bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat.

2.2. Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga qo‘yiladigan talablar.

“Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi” o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- fanning mohiyati, maqsadi va vazifalarini bilishi kerak;

- qishloq xo‘jaligi ekinlarini yetishtirishda qo‘llaniladigan texnologiyalar, texnologik jarayonlar, ularni amalga oshiruvchi mashinalar, mexanizmlar, qurollarni ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi, ularning rivojlanish bosqichlari, mashinalarning sifat ko‘rsatgichlari va mashinalar ishiga qo‘yiladigan agrotexnik talablarning takomillashib borishi *haqida tasavvurga ega bo‘lishi;*

- tuproqqa asosiy, ekish oldi va qatorlararo ishlov berish, o‘g‘itlash, o‘simliklarni himoyalash, yem-xashak tayyorlash, yetishtirilgan qishloq xo‘jaligi ekinlari hosilini yig‘ishtirish, tozalash, saralash texnikalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi va ular tomonidan respublikamiz sharoitiga mos mashinalarni ishlab chiqarish bosqichlarini tahlil qilish *ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak;*

- respublikamiz sharoitiga mos keladigan, vatanimizda va xorijda ishlab chiqarilayotgan qishloq xo‘jalik mashinalari, texnik vositalarni tanlash va ulardan samarali foydalanishni tashkil etishni rivojlanish bosqichlari bo‘yicha *ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lishi lozim.*

2.3. Asosiy nazariy qism.

Fanning nazariy mashg‘ulotlari (ma‘ruzalar) mazmuni

1-mavzu. Kirish. Fanning maqsad va vazifalari.

Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Fanning asosiy tushuncha va ta‘riflari.

2-mavzu. Respublikamiz dehqonchiligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish yo‘nalishlari.

O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan agrar siyosat. Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish yo‘nalishlari.

3-mavzu. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash taraqqiyoti.

Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash taraqqiyoti. 2023- yilgacha va keyingi yillar rivojlanishning konsepsiyasi.

4-mavzu. O‘zbekiston mashinasozlik sanoati.

Mashinasozlik sanoati haqida umumiy ma‘lumotlar. O‘zbekiston mashinasozlik sanoati va uning rivojlanish bosqichlari.

5-mavzu. Traktorsozlik va qishloq xo‘jaligi mashinasozligi.

Traktorsozlik tarixi. Qishloq xo‘jaligi mashinasozligi tarixi. Traktorsozlik va

qishloq xo‘jaligi mashinasozligining rivojlanish yo‘nalishlari.

6-mavzu. Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy korxonalar tarixi.

Xorijda ishlab chiqariladigan qishloq xo‘jalik mashinalari. Xorijiy kompaniyalar. Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy korxonalar tarixi.

7-mavzu. Tuproqqa ishlov berish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

Tuproqqa ishlov berish haqida tushuncha. Pluglarning yaratilishi va takomillashishi. Tuproqqa yuza ishlov berish mashinalarining yaratilish tarixi. Tuproqqa ishlov berish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi. Xorijiy korxonalar tarixi.

8-mavzu. O‘g‘itlash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

O‘g‘itlash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi. Mineral o‘g‘itni yerga solishga tayyorlaydigan mashinalar. O‘g‘itlash mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy korxonalar tarixi.

9-mavzu. Ekish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

Ekish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar. Ekish mashinalarini ishlab chiqarishda mahalliy sharoitlarni e‘tiborga olish. Agrotexnik talablar. Ekish mashinalarining rivojlanish bosqichlari. Seyalkalarning tasnifi. Kartoshka ekadigan va ko‘chat o‘tqazadigan mashinalar.

10-mavzu. O‘simliklarni himoyalash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

O‘simliklarni himoyalash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar. O‘simliklarni himoyalash usullari. Agrotexnik talablar. Kimyoviy himoyalash mashinasining asosiy qismlari va texnologik ish jarayoni. Kimyoviy himoyalash mashinalarining rivojlanish bosqichlari.

11-mavzu. O‘rim-yig‘im mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

O‘rim-yig‘im mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar. Yem-xashak yig‘ishtirish mashinalari. Yem-xashak yig‘ishtirish texnologiyalari. G‘alla o‘rim-yig‘im mashinalari. G‘alla kombaynlarining rivojlanish bosqichlari.

12-mavzu. Paxta hosilini yig‘ishtirish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi.

Paxta hosilini yig‘ishtirish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar. Paxta terish mashinalarining turlari. Paxta hosilini yig‘ishtirish mashinalari va ularning rivojlanish bosqichlari.

Amaliy mashg‘ulotlarining taxminiy ro‘yxati

1. Respublikamiz dehqonchiligini mexanizatsiyalashni rivojlantirish yo‘nalishlarini o‘rganish.
2. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini mexanizatsiyalash taraqqiyotini o‘rganish
3. O‘zbekiston mashinasozlik sanoati tarixini o‘rganish.
4. Traktorsozlik va qishloq xo‘jaligi mashinasozligi tarixini o‘rganish.
5. Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy korxonalar tarixini

- o'rganish.
6. Tuproqqa ishlov berish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.
 7. O'g'itlash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.
 8. Ekish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.
 9. O'simliklarni himoyalash mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.
 10. O'rim-yig'im mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.
 11. Paxta hosilini yig'ishtirish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixini o'rganish.

2.4. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar echish orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar yechish, mavzu bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

2.5. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'quv ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'quv qo'llanmalar asosida fan mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallardan foydalanib ma'ruzalar bo'yicha bilimlarni o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar asosida fanga oid bilimlarni egallash yoki mavzulari ustida ishlash;
- yangi texnikalarni, apparaturalarni, jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning o'quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fan bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;
- masofaviy (distansion) ta'lim;
- ilmiy maqola, anjumanga ma'ruza tayyorlash va h.k.
- referatlar yozishni standart talablarga mos ravishda va hisoblash texnikasidan foydalanib mustaqil bajarishni o'z ichiga oladi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

1. Respublika hukumatining qishloq xo‘jaligi borasidagi qarorlari
2. Toshkent traktor zavodi tarixi
3. Tekis shudgorlashning mohiyati va rivojlanish tarixi
4. O‘g‘it sepish mashinalari rivojlanish tarixi
5. Tuproqqa ishlov berishning ahamiyati va rivojlanish tarixi
6. Chirchiq qishloq xo‘jaligi texnikasi zavodi tarixi
7. Don kombaynlarini ishlab chiqaruvchi xorijiy kompaniyalar tarixi
8. Paxta terish mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy kompaniyalar tarixi
9. Maxsus pluglarni ishlab chiqaruvchi xorijiy kompaniyalar tarixi
10. Tuproqqa yuza ishlov berish mashinalarini ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tarixi
11. Chopiq kultivatorlarini ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tarixi
12. Don seyalkalarini ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tarixi
13. Chigit seyalkalarini ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tarixi
14. O‘zbekiston qishloq xo‘jaligining tarixi
15. Tuproqqa ishlov berish mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi
16. Pluglar va ularning rivojlanish bosqichlari
17. Xorijiy kompaniyalar tarixi
18. O‘g‘it sepish mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy kompaniyalar tarixi
19. Toshkent agregat zavodi tarixi
20. Ko‘chat ekish mashinalarini ishlab chiqaruvchi xorijiy kompaniyalar tarixi
21. Yem-xashak tayyorlash mashinalarini ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tarixi
22. Don kombaynlarining ish unumini oshirish yo‘llari
23. Paxta terish mashinalarining rivojlanish tarixi
24. Kartoshka va ko‘chat ekkichlarning rivojlanish tarixi
25. G‘alla o‘rish kombaynlari tarixi

III. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentliklar).

“Qishloq xo‘jalik mashinalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi” fanini o‘zlashtirish jarayonida bakalavr quyidagilar bo‘yicha nazariy va amaliy **bilimga ega bo‘lishi kerak:**

- qishloq xo‘jaligi ekinlarini yetishtirishda qo‘llaniladigan texnologiyalar, texnologik jarayonlar, ularni amalga oshiruvchi mashinalar, mexanizmlar, qurollarni ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi, ularning rivojlanish bosqichlari, mashinalarning sifat ko‘rsatkichlari va mashinalar ishiga qo‘yiladigan agrotexnik talablarning takomillashib borishi *haqida tasavvurga ega bo‘lishi;*

- tuproqqa asosiy, ekish oldi va qatorlararo ishlov berish, o‘g‘itlash, o‘simliklarni himoyalash, yem-xashak tayyorlash, yetishtirilgan qishloq xo‘jaligi ekinlari hosilini yig‘ishtirish, tozalash, saralash texnikalarini ishlab chiqaruvchi korxonalar tarixi va ular tomonidan respublikamiz sharoitiga mos mashinalarni ishlab chiqarish bosqichlarini tahlil qilishni *bilishi va foydalana olishi;*

- respublikamiz sharoitiga mos keladigan, vatanimizda va xorijda ishlab chiqarilayotgan qishloq xo‘jalik mashinalari, texnik vositalarni tanlash va ulardan samarali foydalanishni tashkil etishni rivojlanish bosqichlari bo‘yicha ***ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lishi***.

IV. Ta‘lim texnologiyalari va uslublari

Fanni o‘qitishda an’anaviy usullar bilan bir vaqtda yangi texnologiyalardan foydalanish samarali bo‘ladi. Bu ishda talabaning mustaqil ishini to‘g‘ri tashkillashtirishga intilish lozim; o‘qitishning elektron vositalari, internet orqali olinadigan ma‘lumotlar, elektron darsliklar; interaktiv usuldan foydalanish; ekspress so‘rovlar; texnik vositalarni qo‘llash va boshqa usullardan foydalanish orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, masofadan o‘qitish (modul platformasi), darslik, o‘quv qo‘llanmalari va ma‘ruzalar matnlarining elektron versiyalari, ma‘ruzalar o‘qish, video-audio mashg‘ulotlar va elektron resurslar (Internet tarmog‘i orqali) dan foydalaniladi.

O‘qitish uchun darsliklar, o‘quv qo‘llanmalar, ma‘ruza matnlari, animatsiyalar, amaliy mashg‘ulot darslarida mos ravishdagi ilg‘or pedagogik texnologiyalardan: munozara, jamoaviy muhokama yoki muammolar ro‘yxatini tuzish, vaziyatni o‘rganish, tahlil qilish, bahs yoki munozaralar olib borish, tanqidiy fikrlash, rolli o‘yinlar, kichik guruhlarda ishlash, aqliy hujum, klaster (tutam, bog‘lam), baliq skeleti, FSMU, bumerang, “T-sxema”, blits-so‘rov, “Nima uchun?” texnologiyalari, ma‘ruza mashg‘uloti- BBXB (Bilaman, bilishni xohlayman, bilib oldim), konseptual va insert jadvallaridan keng foydalaniladi.

Fan bo‘yicha ma‘ruza matnlarini tayyorlashda chet mamlakatlar, jumladan hamdo‘stlik mamlakatlarida yangi chop etilib, internet tizimi orqali tarqatilgan elektron darsliklar, o‘quv qo‘llanmalar va ma‘ruza matnlaridan foydalaniladi.

Amaliy mashg‘ulotlarda mashinalarning ishchi qismlari, ularning tuzilishi va ishlash prinsipini hamda ularning animatsiya ko‘rinishida va fan bo‘yicha savol javoblardan, mashina va jihozlardan foydalaniladi.

Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim. Bu ta‘lim o‘z mohiyatiga ko‘ra, ta‘lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to‘laqonli rivojlanishlarini ko‘zda tutadi. Bu esa ta‘limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma‘lum bir ta‘lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog‘liq o‘qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondashuv. Ta‘lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o‘zida mujassam etmog‘i lozim: jarayonning mantiqiyiligi, uning barcha bo‘g‘inlarini o‘zaro bog‘langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta‘lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o‘quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo‘naltirilgan ta‘limni ifodalaydi.

Dialogik yondashuv. Bu yondashuv o‘quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o‘z-o‘zini faollashtirishi va o‘z-o‘zini ko‘rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob'ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallashtirish), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so'rov, oraliq va joriy, yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham, butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

Dastur talabalar bilimini reyting-nazoratidan foydalanadigan o'quv jarayonini tashkil qilishning kredit-modul tizimi tamoyillari asosida amalga oshadi.

V. Talabalar bilimni baholash mezonlari va kreditlarni olish uchun talablar

Fanga oid nazariy materiallar ma'ruza mashg'ulotlarini ma'ruzalarda ishtirok etish va kredit-modul platformasi orqali ma'ruzalarni mustahkamlash hamda belgilangan test savollariga javob berish orqali amalga oshiriladi.

Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar hosil qilish va o'zlashtirish mashg'ulotlarga to'liq ishtirok etish va modul (Hemis) platformasi orqali topshiriqlarni bajarish natijasida nazorat qilinadi.

Mustaqil ta'lim mavzulari modul platformasi orqali berilgan mavzular bo'yicha topshiriqlarni bajarish (test, referat va boshqa usullarda) bajariladi.

Fan bo'yicha talabalar test usulida oraliq nazorat va og'zaki (yoki test) usulida yakuniy nazorat topshiradilar.

Fan dasturida berilgan baholash mezonlari asosida fanni o'zlashtirgan talabalarga tegishli ta'lim yo'nalishi (magistratura mutaxassisligi) o'quv rejasida ushbu fanga ko'rsatilgan kredit beriladi.

VI. Dasturning informatsion-uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida:

- ta'limning zamonaviy metodlari. Pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan:

- Zamonaviy qishloq xo'jaligi mashinalari fanining nazariy asoslarini o'rganishda bo'limlarga tegishli ma'ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentatsion va elektron-didaktik texnologiyalaridan hamda o'qitishning an'anaviy uslublaridan;

- dehqonchilikda ishlatiladigan texnika va mashinalar ishchi qismlarning parametrlarini, energiya va resurs tejamkorligini aniqlash bo'yicha o'tkaziladigan mashg'ulotlarida aqliy hujum, yakka, kichik guruhlar musobaqalari guruxli fikrlash va h.k.lar kabi pedagogik texnologiyalardan foydalanish ko'zda tutiladi. Mashg'ulotlarda o'quv televideniyesi, diaproyektor, kompyuter texnikalari, slaydlar, o'quv kino va video filmlardan foydalanish ko'zda tutiladi.

Tavsiya etilayotgan adabiyotlar

6.1. Asosiy adabiyotlar

1. Eichxorn X., Konrad J. Landtechnik. Stuttgart, Verlag Eugen Ulmer. 1985. - 660. (Darslik).

2. Stout B.A., Cheze B., Kutzbach H.D., Speelman L. and etcl. CIGR Handbook of Agricultural Engineering. American Society of Agricultural Engineers (ASAE). USA. 1999. - 632 p.

3. Shoumarova M., Abdillayev T. «Qishloq xo'jaligi mashinalari». T, O'qituvchi, 2009. – 509 b. (Darslik).

4. Шоумарова М., Абдиллаев Т. Қишлоқ хўжалиги машиналари. – Тошкент: Ўқитувчи, 2002. – 423 б. (Дарслик).

5. Маматов Ф.М. Қишлоқ хўжалик машиналари.– Тошкент: “Фан”, - 2007. – 339 б.

6. Карпенко А.Н., Халанский В.М. Сельскохозяйственные машины. М., 1989

6.2. Qo'shimcha adabiyotlar

7. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, O'zbekiston, 2016.-56 b.

8. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahliliy, qat'iy tartib – intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-104 b.

9. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligini garovi. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-486 b.

10. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. Toshkent, O'zbekiston, 2017. «Gazeta.uz».

11. Srivastava A.K., Carroll E., Rohrbach R.P., Dennis R.Buckmaster. Engineering Principles of Agricultural Machines. 2nd Edition. American Society of Agricultural and Biological Engineers (ASABE). USA. 2006. - 553 p.

12. Mamatov F.M, Temirov I.G'. «Qishloq xo'jalik mashinalari». Toshkent, «Voris», 2019. – 631 b. (Darslik).
13. Листопад Г.Е. и др. Сельскохозяйственные и мелиоративные машины. М., 1989.
14. Кленин Н.И.,Сақун В.А. Сельскохозяйственные и мелиоративные машины. М., 1980.
15. Xamidov A. Qishloq xo'jalik mashinalarini loyihalash. Toshkent, 1994.
16. Shoumarova M.Sh., Abdillayev T.A., Musayev D.M. Qishloq xo'jalik mashinalari atamalarining ruscha-o'zbekcha lug'ati. Toshkent, 1994
17. Shoumarova M., Abdillayev T. «Qishloq xo'jaligi mashinalari». Darslikning internetdagi nusxasi. Toshkent, 2004 WWW. DIT.centri.Uz.
18. Mamatov F.M, Temirov I.G'., Ergashev I.T., Toshpolatov B. «Qishloq xo'jalik mashinalari». Toshkent, «Voris», 2014
19. Mamatov F.M., Ergashev I.T., Ravshanov X.A. Tekis shudgorlashning texnologiyalari va texnik vositalari. Samarqand 1998.
20. Temirov I.G. Qishloq xo'jalik mashinalarining kinematik sxemalarda shartli belgilanishlari. Uslubiy qo'llanma, Qarshi 2016.
21. Temirov I.G. Qishloq xo'jalik mashinalarini traktorga taqish va traktorlarning osma mexanizmlari, Qarshi 2016.

6.3. Elektron resurslar:

1. www.gov.uz- O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. www.lex.uz- O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.bilim.uz
4. <http://www.amazon.ru>
5. <http://www.texbooks.ru>
6. <http://www.ziyonet.uz>

7.	Fanning o'quv dasturi Institut Uslubiy Kengashining 2023 yil "10" 01 dagi 7-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. O'quv dasturi institut Ilmiy Kengashi (2023 yil "21" 01 № 6-sonli qaror) bilan tasdiqlangan.
	Fan (modul) uchun mas'ullar: Chorshanbiyev R.X. - "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va servis" kafedrasida katta o'qituvchisi
	Taqrizchilar: Qodirov O'.M. – "TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti dotsenti Aliqulov S.R. – QarMII "QXM va S" kafedrasida professori

